

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Δέσποινα Μπογδάνη-Σουγιούλ
Δέσποινα Σαλκιτζόγλου Μαρία Καφημάνη

Γ' & Δ' Δημοτικού

Μουσική

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Δέσποινα Μπογδάνη-Σουγιούλ – Δέσποινα Σαλκιτζόγλου – Μαρία Καφημάνη

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Μουσική

Γ' & Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ:	Δέσποινα Μπογδάνη-Σουγιούλ , Εκπαιδευτικός μουσικής, συγγραφέας, μουσικοπαιδαγωγός συστήματος Orff Δέσποινα Σαλκιτζόγλου , Εκπαιδευτικός μουσικής Μαρία Καφημάνη , Εκπαιδευτικός μουσικής
ΚΡΙΤΕΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ:	Ιωσήφ Παπαδάτος , Διδάσκων στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο Ξανθούλα Παπαπαναγιώτου , Σχολική σύμβουλος Νατάσα Μπαμπή , Εκπαιδευτικός μουσικός
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:	Βάσω Γιαρένη , Σκιτσογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:	Θεοδώρα Τσίγκα , Φιλολόγος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ:	Γιώργος Σιγάλας , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Αθανάσιος Παπαζαρης , Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ:	Αθανάσιος Βέρδης , Πάρεδρος επί θητεία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:	Μαρία Φραγκούλη , Εκπαιδευτικός μουσικής Σοφία Χαραλαμπίδου , Εκπαιδευτικός μουσικής
ΕΞΩΦΥΛΛΟ:	Χρίστος Καράς
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ:	ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ

Γ.Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Δημήτριος Γ. Βλάχος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Περιεχόμενα

1. Οι περιπέτειες του ήχου
2. Ηχόχρωμα - ήχος και χρώμα μαζί
3. Αναζητώντας τον ρυθμό της μουσικής
4. Τα παιχνίδια της φωνής
5. Το παιχνίδι του ήχου και της βιωπής
6. Βρίσκοντας μια δέση στο πεντάγραμμο...
7. Το τρένο της μουσικής
8. Δυνατά ειγά
9. Χριστουγεννιάτικες μελωδίες
10. Ανακαλύπτοντας το ψηλά και το χαμηλά στον κόσμο της μουσικής
11. Αργά γρήγορα
12. Χορεύω με τη μουσική
13. Ταξιδεύοντας με τη μουσική
14. Ένα παραμύδι γίνεται τραγούδι
15. Το μυστήριο του ρυθμού
16. Ακούγοντας μουσική θυμάμαι...
17. Πώς μπορώ να φτιάξω μουσικά όργανα
18. Μια διαφορετική ορχήστρα
19. Μουσική και ποίηση
20. Μουσικές φόρμες
21. Μουσικές ακροάσεις
22. Γνωρίζοντας τα ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα
23. Μουσική! Παντού μουσική
24. Ταξιδεύοντας με τη μουσική σε όλη τη γη
25. Το δέντρο του Μάν

1. Οι περιπέτειες του ήχου

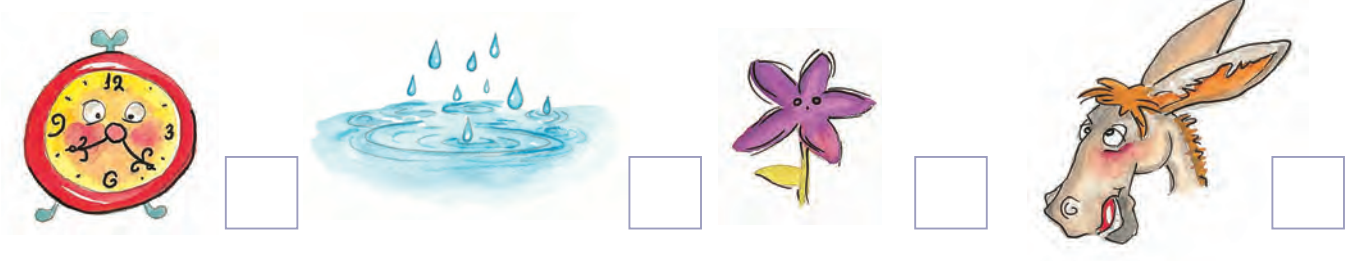

Θα χρειαστείς: χαρτί ζωγραφικής.

Δραστηριότητα 1η

Ήχοι που μεταμορφώνονται σε εικόνες!

Κοίταξε τις παρακάτω εικόνες και σημείωσε με ένα X όποιες δείχνουν έναν ήχο. Όταν το καταφέρεις, προσπάθησε να τους μιμηθείς με τη φωνή σου.

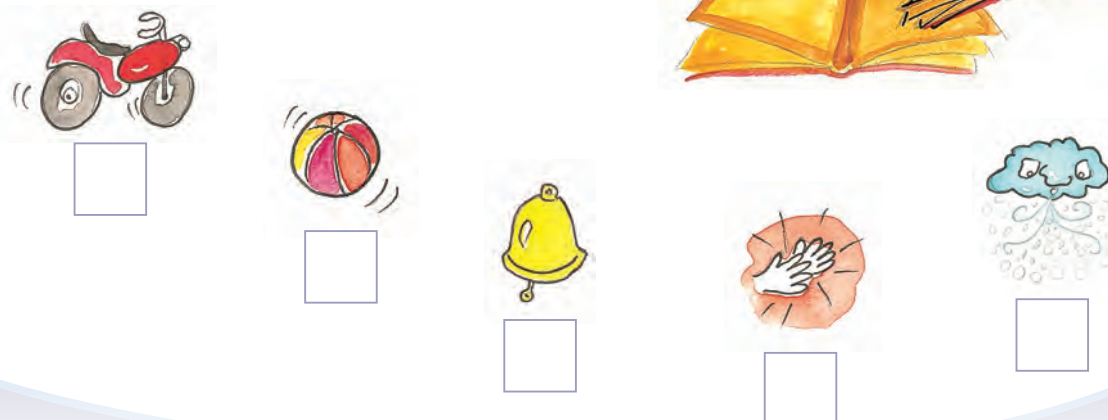

Δραστηριότητα 2η

Ήχοι που χάνονται και ήχοι που διαρκούν.

Ένα από τα χαρακτηριστικά του ήχου είναι η διάρκεια, δηλαδή πόσο μακρύς ή πόσο σύντομος μπορεί να είναι.

Παρατήρησε προσεκτικά τις παρακάτω εικόνες, σκέψου τον ήχο τους και σημείωσε μία • όταν ο ήχος που της ταιριάζει είναι σύντομος και μία — όταν είναι μακρύς.

Δραστηριότητα 3η

Το ξέρεις ότι ο ήχος μπορεί να γίνει σχήμα;
Αν ζωγράφιζες τον ήχο που κάνει:

το νερό που βράζει,

οι ακρίδες όταν πηδάνε,

ένας ανεμοστρόβιλος

...τι σχήμα θα έβαζες στον καθένα;

Δραστηριότητα 4η

Παίξε μαζί με τους συμμαθητές σου το παρακάτω παιχνίδι.

Ακολουθήστε τις οδηγίες του δασκάλου σας και χωριστείτε σε ομάδες. Με την ομάδα σου διαλέξτε δύο ή τρία από τα παρακάτω σχήματα και σχεδιάστε τα σε ένα λευκό χαρτί με τη σειρά που θέλετε. Στη συνέχεια βρείτε για κάθε σχήμα έναν ήχο από το σώμα σας. Στο τέλος παρουσιάστε αυτό που έχετε ετοιμάσει ή διαλέξτε να παρουσιάσετε την εργασία κάποιας άλλης ομάδας.

Σχήματα

Ήχοι
Ιου-Ιου-Ιου

Μπαμ! Μπαμ!

Δραστηριότητα 5η

Ένα διαφορετικό μουσικό έργο!
Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις
ένα μικρό μουσικό απόσπασμα.
Μάντεψε ποιους από τους παρακάτω
ήχους άκουσες. Σημείωσε με ένα X τη σω-
στή απάντηση.

2. Ηχώχρωμα – ήχος και χρώμα μαζί

Δραστηριότητα 1η

Τώρα πια γνωρίζεις τα περισσότερα μουσικά όργανα! Το καθένα από αυτά έχει το δικό του ηχώχρωμα. Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις μερικά από τα παρακάτω όργανα.

Άκουσέ τα προσεκτικά και βάλε σε κύκλο αυτά που άκουσες.

Γράψε κάτω από κάθε μουσικό όργανο το όνομά του.

Δραστηριότητα 2η

Ένωσε με μια γραμμή τα όργανα που βλέπεις με την οικογένεια που ανήκουν.

Έγχορδα

Πνευστά

Κρουστά

Δραστηριότητα 3η

Δοκίμασε να λύσεις το μουσικό σταυρόλεξο.

Οριζόντια

1. Για να ακουστεί ο ήχος τους, πρέπει να τα χτυπήσεις.
2. Ήχος και χρώμα. Μπορούν να γίνουν μια λέξη;
3. Αλλιώς ονομάζονται ξυλάκια.

Κάθετα

1. Πώς αλλιώς ονομάζεται η ζύστρα;
2. Δεν είναι πιάτα· είναι
3. Ποιο μουσικό όργανο γεμίζουμε με χάντρες, σποράκια και άλλα μικρά αντικείμενα;

Δραστηριότητα 4η

Μαγική εικόνα!

Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις αποσπάσματα από μουσικά όργανα. Ξεκίνησε με αυτό που θα ακούσεις πρώτο και ένωσε με μια γραμμή όλα τα μουσικά όργανα με τη σειρά που ακούγονται. Δείξε στον δάσκαλο και στους συμμαθητές σου το σχήμα που δημιουργήθηκε.

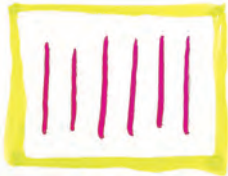

3. Αναζητώντας τον ρυθμό της μουσικής

Δραστηριότητα 1η

Μερικές φορές στη μουσική υπάρχει σταθερός ρυθμός.

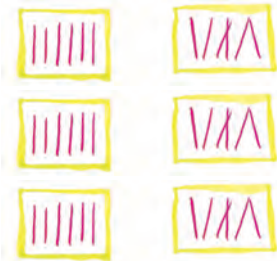

Μερικές φορές στη μουσική δεν υπάρχει σταθερός ρυθμός.

Άκουσε τον δάσκαλό σου να παίζει με διάφορα κρουστά μουσικά όργανα. Σημείωσε με ποια μουσικά όργανα παίζει σταθερό ρυθμό. Βάλε σε έναν κύκλο τη σωστή απάντηση και συμπλήρωσε το κρουστό μουσικό όργανο που ακούς.

- 1. Ακούω να παίζει
- 2. Ακούω να παίζει
- 3. Ακούω να παίζει

Δραστηριότητα 2η

Ακολουθήστε τις οδηγίες του δασκάλου σας και χωριστείτε σε μικρές ομάδες. Κάθε ομάδα ξεχωριστά διαλέξτε ένα αγαπημένο σας τραγούδι και παρουσιάστε το στους συμμαθητές σας χτυπώντας τον ρυθμό του με κρουστά μουσικά όργανα.

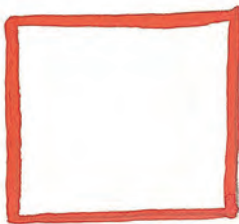
Δραστηριότητα 3η

Κοίτα! Ένα μουσικό τρίγωνο.
Έχει και αυτό τον δικό του
ρυθμό.

Διάβασε και παίξε τον ρυθμό του
χτυπώντας τα χέρια σου στο θρανίο πολ-
λές φορές συνεχόμενα σαν να βλέπεις
τρία όμοια τρίγωνα.

Προσπάθησε να βρεις συλλαβές και ρυθμό
για τα παρακάτω σχήματα. Όταν το κα-
ταφέρεις, διάλεξε ένα κρουστό μουσικό
όργανο και παρουσίασέ τα στον δάσκαλο
και στους συμμαθητές σου.

4. Τα παιχνίδια της φωνής

Δραστηριότητα 1η

Παρατήρησε τα παρακάτω επιφωνήματα και προσπάθησε να τα μιμηθείς με τη φωνή σου.

Στη συνέχεια μαζί με έναν συμμαθητή σου προσπάθησε να τα προφέρεις με διαφορετικό τρόπο ο καθένας:

- Δυνατά σιγανά
- Γρήγορα αργά
- Χαρούμενα λυπημένα

Τέλος, σκέψου και φτιάξε νέους ήχους με τη φωνή σου. Γράψε τους σε ένα λευκό χαρτί και παρουσιάσέ τους στους συμμαθητές σου.

Δραστηριότητα 2η

Ένωσε με μια γραμμή τις φράσεις με τη σωστή απάντηση.

- Πολλές φωνές που τραγουδούν μαζί φτιάχνουν μια **των φωνητικών χορδών.**
- Οι φωνές χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: σε αντρικές, σε γυναικείες και σε **χορωδία.**
- Ο ήχος της ανθρώπινης φωνής προκαλείται από την παλμική κίνηση **φωνή.**
- Έτσι ονομάζεται το μελωδικό όργανο που κουβαλάμε πάντα μαζί μας. **παιδικές.**

Δραστηριότητα 3η

Ένα τραγούδι διαφορετικό από τα άλλα.

Πώς όμως θα το τραγουδήσεις μαζί με τον δάσκαλο και τους συμμαθητές σου;

Σε αυτό το τραγούδι συμβαίνει κάτι πολύ περίεργο!

Το είδος του στον κόσμο της μουσικής ονομάζεται **κανόνας** και για να το τραγουδήσετε πρέπει απαραίτητα να είστε χωρισμένοι σε δύο ομάδες: εσείς και ο δάσκαλός σας.

Ξεκίνα το τραγούδι με την ομάδα σου και πρόσεξε να μην παρασυρθείς από τον δάσκαλό σου που θα ξεκινήσει λίγο αργότερα.

Δραστηριότητα 4η

Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις ένα μικρό απόσπασμα από το έργο ενός σπουδαίου συνθέτη, του Ροσσίνι, που ονομάζεται **«Το ντουέτο των γάτων»**. Ποιος νομίζεις ότι τραγουδάει; Οι τραγουδιστές μιμούνται κάτι συγκεκριμένο;

Φτιάξε μια ζωγραφιά που να σου θυμίζει το τραγούδι που μόλις άκουσες!

5. Το παιχνίδι του ήχου και της ειωπής

Δραστηριότητα 1η

Μια σημαντική πληροφορία!

Σε πολλές χώρες, όπως, για παράδειγμα, στην Ινδία, οι μουσικοί έχουν τα δικά τους σύμβολα για τη μουσική, διαφορετικά από αυτά που θα γνωρίσεις εσύ σε αυτό το βιβλίο. Βρες κι εσύ τα δικά σου σύμβολα για να γράψεις αυτό που ακούς να παίζει ο δάσκαλός σου στο τύμπανο.

Δραστηριότητα 2η

Το ξέρεις ότι καθώς μιλάς η φωνή σου έχει τον δικό της ρυθμό;

Προσπαθήστε εσύ και οι συμμαθητές σου να πείτε ρυθμικά τις παρακάτω λέξεις χτυπώντας παλαμάκια. Όταν τα καταφέρετε, φτιάξτε ο καθένας από εσάς τις δικές του ρυθμικές λέξεις.

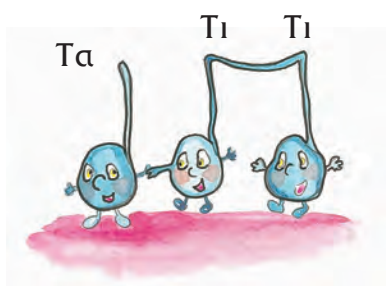
Μή - λο

Μα - ντα - ρί - νι

Πρά - σι - νο

Δραστηριότητα 3η

Τα τέταρτα και τα όγδοα κάνουν παρέα. Προσπάθησε να παίξεις τα παρακάτω ρυθμικά σχήματα λέγοντας Τα και Τι - Τι.

Παρουσίασε στον δάσκαλο και στους συμμαθητές σου τους δικούς σου ρυθμούς χρησιμοποιώντας τα τέταρτα (♩) και τα όγδοα (♫).

Δραστηριότητα 4η

Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις το τραγούδι «Ο ψύλλος». Δες παρακάτω τα λόγια της πρώτης stroφής:

Στο πάτωμα της τάξης μας είναι ένας ψύλλος. (2)

Μας αρέσει ο ψύλλος μας κι ας μην είναι φίλος μας. (2)

Καθώς το ακούς, παρατήρησε τι συμβαίνει στις υπόλοιπες stroφές. Συζήτησε τις σκέψεις σου με τον δάσκαλο και τους συμμαθητές σου.

Στη συνέχεια τραγούδησε μαζί με τους συμμαθητές σου το τραγούδι και συνοδέψτε με παλαμάκια τον ρυθμό του. Στα σημεία που υπάρχει παύση σήκωνε τα χέρια σου ψηλά.

Δραστηριότητα 5η

Ένωσε με μια γραμμή τις ρυθμικές αξίες με το όνομά τους.

Παύση τετάρτου

Παύση ογδού

Τέταρτο

Όγδοο

Δραστηριότητα 6η

Οι ρυθμικές αξίες έφυγαν και έμειναν μόνο οι συλλαβές τους. Προσπάθησε να τις φέρεις πίσω γράφοντας πάνω από κάθε συλλαβή τη σωστή ρυθμική αξία.

Τα Τι-Τι Τα

Τι-Τι Τα-α Τι-Τι

Τα Τα Τα-α

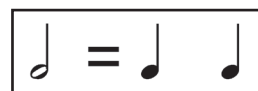
Δραστηριότητα 7η

Ένωσε με ένα βέλος τις φράσεις με το σωστό κουτάκι.

Τα δύο όγδοα είναι ίσα σε διάρκεια με ένα τέταρτο.

Το μισό είναι ίσο σε διάρκεια με δύο τέταρτα.

Το μισό είναι ίσο σε διάρκεια με τέσσερα όγδοα.

Τα τέσσερα όγδοα είναι ίσα σε διάρκεια με δύο τέταρτα.

Δραστηριότητα 8η

Προσπάθησε να ενώσεις με μια γραμμή τις παρακάτω λέξεις με τα ρυθμικά σχήματα που ταιριάζουν.

Βέλος

Πεταλούδα

Αχλάδι

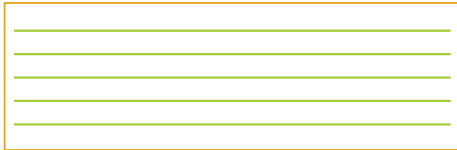
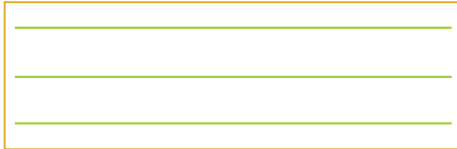
Διαστημόπλοιο

Δραστηριότητα 1η

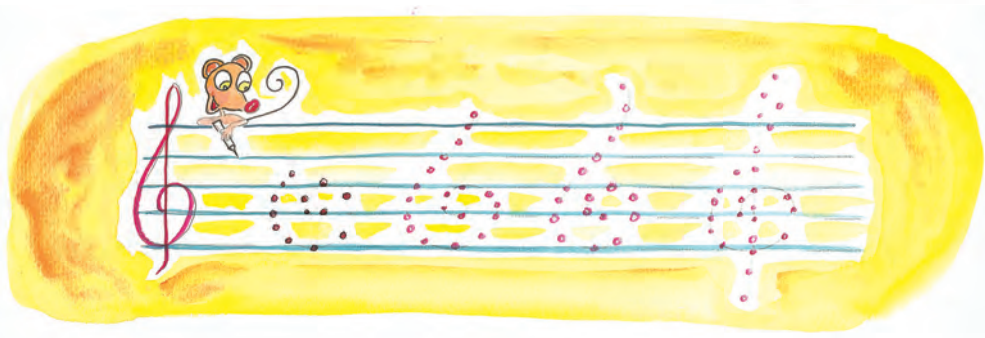
Μόνο ένα πεντάγραμμο από τα παρακάτω που βλέπεις είναι το σωστό. Προσπάθησε να το βρεις και βάλε το σε έναν κύκλο. Όταν το καταφέρεις, διάλεξε τη σωστή απάντηση από τις παρακάτω φράσεις και υπογράμμισέ την:

- Το πεντάγραμμο έχει τρεις γραμμές και τέσσερα διαστήματα.
- Το πεντάγραμμο έχει πέντε γραμμές και τρία διαστήματα.
- Το πεντάγραμμο έχει πέντε γραμμές και τέσσερα διαστήματα.
- Το πεντάγραμμο έχει τέσσερις γραμμές και πέντε διαστήματα.

Δραστηριότητα 2η

Ακολουθήσε βήμα βήμα τα παρακάτω ίχνη με το μολύβι σου και ένας ακώριστος φίλος του πενταγράμμου θα εμφανιστεί. Όταν το καταφέρεις, γράψε από κάτω το όνομά του.

Δραστηριότητα 3η

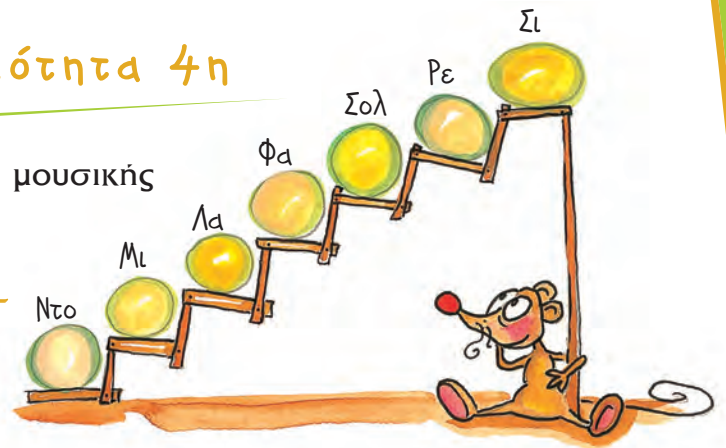
Προσπάθησε τώρα κι εσύ να γράψεις τις νότες με τη σειρά στο πεντάγραμμο. Πρόσεξε όμως να μην ξεχάσεις κάποια από αυτές! Για να το καταφέρεις πιο εύκολα, σκέψου ότι ανεβαίνουν σκαλί σκαλί!

Όταν το καταφέρεις, ζωγράφισε με **κόκκινο** χρώμα τις νότες που βρίσκονται πάνω στις γραμμές, με **γαλάζιο** τις νότες που βρίσκονται στα διαστήματα και με **πράσινο** τις νότες που βρίσκονται κάτω από το πεντάγραμμο.

Δραστηριότητα 4η

Μερικά από τα σκαλοπάτια της διπλανής μουσικής σκάλας έχουν λάθος όνομα.

Βρες ποια είναι αυτά, βάλ' τα σε έναν κύκλο και γράψε από κάτω το σωστό όνομά τους.

Δραστηριότητα 5η

Γράψε τη δική σου μουσική!

Χρησιμοποίησε τρεις νότες (όποιες θέλεις) και τις ρυθμικές αξίες που γνωρίζεις και φτιάξε τη δική σου μελωδία.

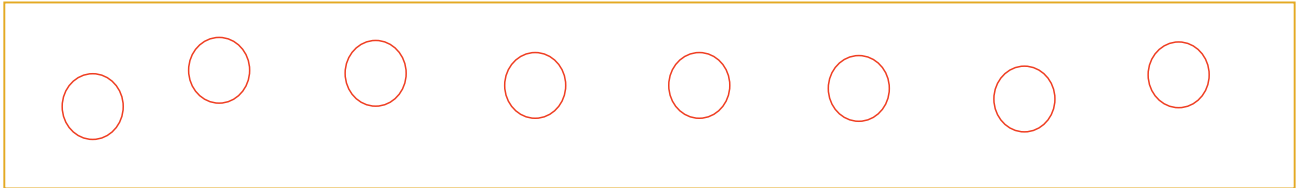

Δραστηριότητα 1η

Άκουσε ακόμα μια φορά τον δάσκαλό σου να παίζει με το τύμπανο τον ρυθμό του τρένου που βρίσκεται στο βιβλίο σου στη σελ. 26. Βάλε μια κόκκινη γραμμή κάτω από τους χτύπους που ακούγονται πιο δυνατά.

Όταν το καταφέρεις, βάλε τις διαστολές με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε οι κύκλοι να μπουν σε μέτρα. Θυμήσου... ο πιο δυνατός χτύπος είναι και ο πρώτος σε κάθε μέτρο.

Δραστηριότητα 2η

Κοίταξε... τα χρώματα δέλουν και αυτά να μπουν σε μέτρα! Διάλεξε σε ποιο ρυθμικό τρένο ταιριάζει η παρακάτω φράση.

-Πράσινο κόκκινο κίτρινο

Διάλεξε ποιες από τις παρακάτω λέξεις μπορούν να φτιάξουν μέτρα των 2/4 και φτιάξε ένα ρυθμικό σχήμα με αυτές: **μήλο, βόλτα, αίνιγμα, φάντασμα, κύκλος, όνειρο.**

2/4

Δραστηριότητα 3η

Οι επιβάτες στριμώχτηκαν

Στα παρακάτω τρένα κάποιοι δεν άκουσαν τον οδηγό και μπήκαν στα βαγόνια. Σημείωσε με έναν κύκλο σε ποια βαγόνια οι επιβάτες έχουν στριμωχτεί.

Δραστηριότητα 4η

Κάποιος θέλει να σε μπερδέψει και εξαφάνισε από την παρτιτούρα του «Άμπε μπα μπλόμ» τα μέτρα. Προσπάησε να βάλεις τις διαστολές, έτσι ώστε οι ρυθμικές αξίες και οι νότες να ξαναμπούν σε μέτρα.

Α _ μπε μπα μπλόμ του κι_θε μπλόμ
α _ μπεμπα μπλόμ του κι_θε _ μπλόμ μπλιμ μπλομ

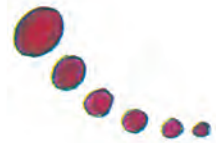

Μια σημαντική πληροφορία: στο τελευταίο μέτρο ενός μουσικού έργου βάζουμε διπλή διαστολή (||). Μην ξεχάσεις να τη βάλεις κι εσύ.

Δραστηριότητα 1η

Φαντάσου ότι καθένα από τα παρακάτω σχήματα είναι και ένας ήχος. Τι ένταση θα έχουν; Γράψε από κάτω την απάντησή σου.

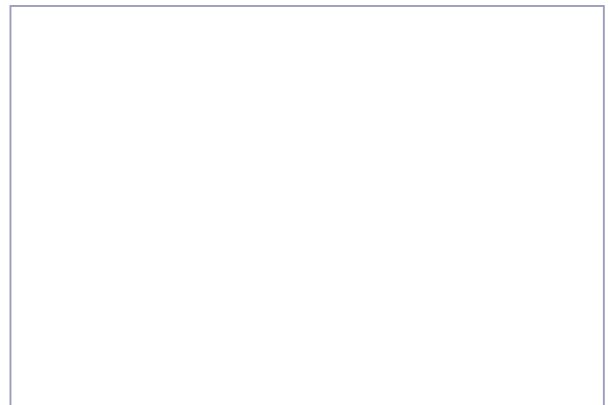
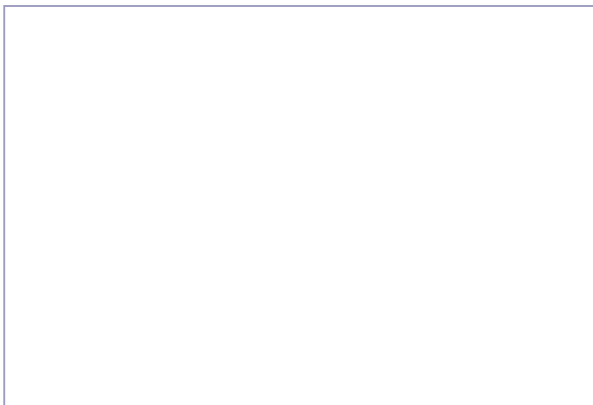

Δραστηριότητα 2η

Μια μικρή ορχήστρα θα παίξει για σένα ένα μικρό μουσικό απόσπασμα (cd).

Ενώ το ακούς, μπορείς να ζωγραφίσεις τα δικά σου σχήματα, που θα σου φανερώσουν με τον δικό τους τρόπο την ένταση της μουσικής.

Δραστηριότητα 3η

Ένωσε τις λέξεις που υπάρχουν στο σύννεφο με τις σωστές απαντήσεις που υπάρχουν στο φεγγάρι.

Δραστηριότητα 4η

Χρησιμοποίησε τις παρακάτω κάρτες για να φτιάξεις τη μουσική ένταση που ταιριάζει σε μια θάλασσα ήρμη που σιγά σιγά αγριεύει.

f

pp

$<$

p

ff

$>$

Δραστηριότητα 5η

Κάτι έχει γίνει λάθος!
Ένα από τα παρακάτω σχήματα δεν είναι σωστό.
Προσπάθησε να το βρεις!

$p < f$

$f < p$

$p < pp$

$f < ff$

Δραστηριότητα 1η

Άκουσε... παραδοσιακά κάλαντα από την Πελοπόννησο. Διάβασε τα λόγια και τραγούδησέ τα κι εσύ μαζί με τους συμμαθητές σου.

Γνωρίζεις κάποια άλλα κάλαντα;

Γράψε τα λόγια τους και τραγούδησε τα κάλαντα που ξέρεις στον δάσκαλο και στους συμμαθητές σου.

Δραστηριότητα 2η

Κάλαντα με αυτοσχέδια μουσικά όργανα

Εκτός από το γνωστό τριγωνάκι που μας συνοδεύει στα κάλαντα κάθε χρόνο, φτιάξε και ένα δικό σου μουσικό όργανο για να τα τραγουδήσεις.

Θα

χρειαστείς: καθαριστικά τσοχάκια πίπας (από ένα περίπτερο) και μερικά κουδουνάκια (από μαγαζιά που πουλάνε είδη ραπτικής).

Κουδουνάκια

Οδηγίες

Ένωσε δύο καθαριστικά τσοχάκια στη μία άκρη τους.

Πάρε 2 ή 3 κουδουνάκια και πέρασέ τα στα ενωμένα τσοχάκια. Ένωσε τις άκρες που έχουν μείνει.

Το μουσικό όργανο είναι έτοιμο. Μπορείς να το περάσεις στο χέρι ή να το κρατήσεις. Κούνησέ το για να ακούσεις τον ήχο του.

Δραστηριότητα 3η

Κουδουνάκια

Δοκίμασε να παίξεις και να τραγουδήσεις μαζί με τους συμμαθητές σου το τραγούδι

«**Τρίγωνα κάλαντα**» με το μουσικό όργανο που έφτιαξες.

9 *Fine*

17 *D.C.1 al Fine*

10. Ανακαλύπτοντας το ψηλά και το χαμηλά στον κόσμο της μουσικής

Θα χρειαστείς: τρία ποτήρια, λίγο νερό, ένα μαγνητόφωνο.

Δραστηριότητα 1η

Πάρε το μαγνητόφωνό σου και προσπάθησε να ηχογραφήσεις διάφορους ήχους από το περιβάλλον σου.

Στη συνέχεια δοκίμασε να κατατάξεις τους ήχους που κατέγραψες ανάλογα με το ύψος τους. Γράψε τις απαντήσεις σου στις παρακάτω στήλες:

Ψηλοί ήχοι

Χαμηλοί ήχοι

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Δραστηριότητα 2η

Και τώρα ήρθε η στιγμή να παίξεις μουσική με το νερό.

Μόνο προσπάθησε να μην το πεις, γιατί τότε θα είναι αδύνατο να πραγματοποιήσεις την παρακάτω δραστηριότητα!

Πάρε τρία άδεια ποτήρια. Γέμισέ τα με νερό, όπως δείχνει η παρακάτω εικόνα. Όταν το καταφέρεις, πάρε ένα κουτάλι και χτύπα την άκρη του κάθε ποτηριού. Ο ήχος που θα ακούσεις θα είναι διαφορετικός σε κάθε ποτήρι.

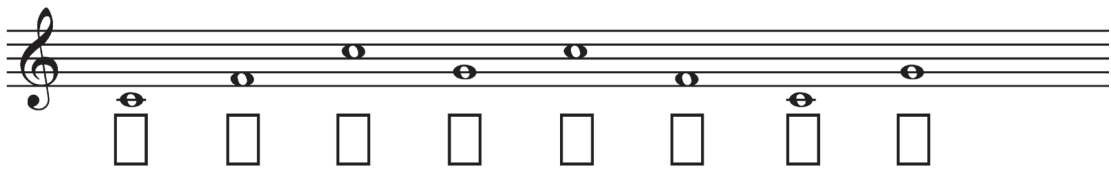
Γράψε κάτω από κάθε ποτήρι πώς θα χαρακτήριζες τον ήχο που βγάζει (ψηλός, χαμηλός, μεσαίος).

_____	_____	_____
-------	-------	-------

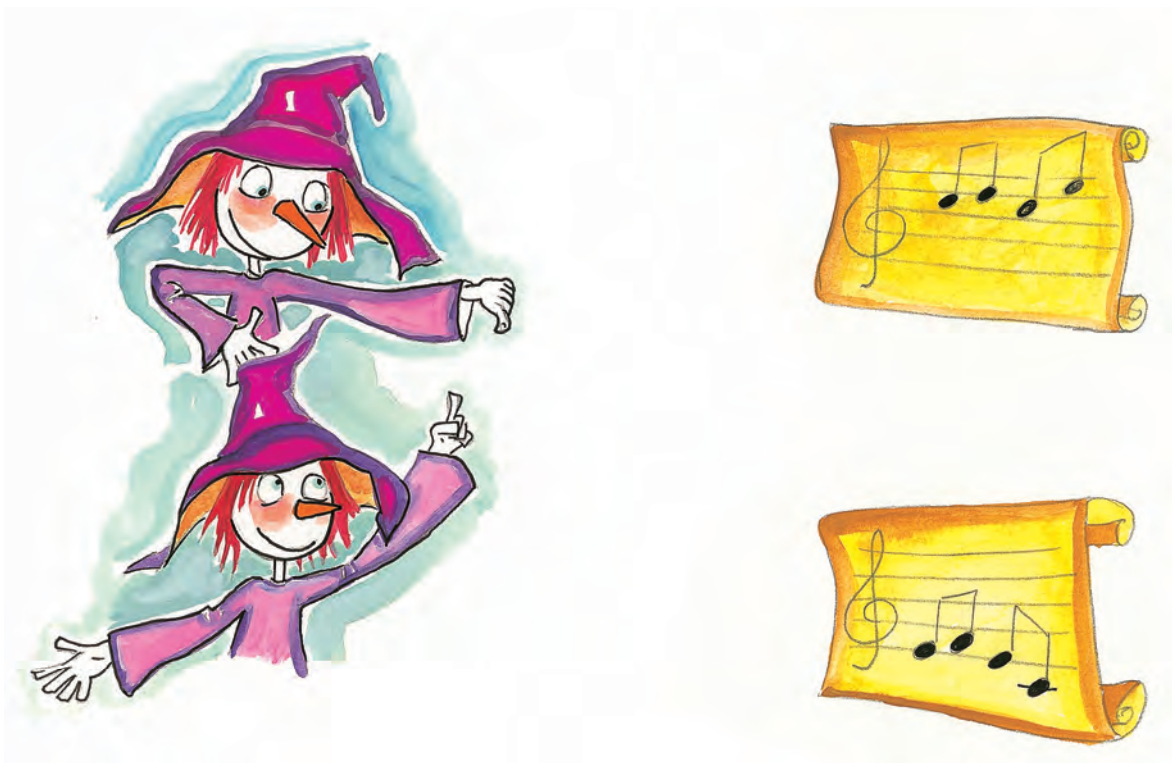
Δραστηριότητα 3η

Κοίταξε προσεκτικά τις νότες που είναι γραμμένες στο παρακάτω πεντάγραμμο. Γράψε στο κουτάκι που βρίσκεται κάτω από κάθε νότα το ύψος που θα είχε ο ήχος τής κάθε νότας αν αποφάσισες να τις παίξεις με ένα μεταλλόφωνο. Μπορείς να συμβολίσεις με το γράμμα **Ψ** αν ο ήχος είναι ψηλός, με **Μ** αν είναι μεσαίος και με **Χ** αν ο ήχος είναι χαμηλός.

Δραστηριότητα 4η

Αν αποφάσισες να παίξεις τις παρακάτω μελωδίες, πώς θα ήταν ο ήχος τους; Ψηλός ή χαμηλός; Ένωσε με μια γραμμή τις μελωδίες με την κίνηση που πιστεύεις ότι ταιριάζουν.

Δραστηριότητα 1η

Κοίταξε προσεκτικά τις παρακάτω εικόνες και φαντάσου πως καθεμία από αυτές είναι και απεικόνιση ενός μουσικού έργου.

Γράψε κάτω από κάθε εικόνα την ταχύτητα που νομίζεις ότι θα ταίριαζε αν ήταν ένα μουσικό απόσπασμα.

Στη συνέχεια διάλεξε μια εικόνα. Φτιάξε ένα ρυθμικό σχήμα και προσπάθησε χρησιμοποιώντας ήχους από μουσικά όργανα, από αντικείμενα της τάξης σου και με τη φωνή σου να αποδώσεις ρυθμικά την ταχύτητα που έχεις σημειώσει κάτω από αυτήν.

Εικόνα: Ταχύτητα: _____

Ρυθμικό σχήμα: _____

Δραστηριότητα 2η

Προσπάθησε να παίζεις μαζί με τους συμμαθητές σου το παρακάτω ρυθμικό σχήμα που περιγράφει την πορεία ενός τρένου χρησιμοποιώντας ένα κρουστό μουσικό όργανο ή χτυπώντας τα πόδια σου στο πάτωμα.

ατσελεράντο.....ριταρτάντο

Δραστηριότητα 3η

Τι λες; Μπορείς να συνθέσεις μουσική;

Το ξέρεις πως, όταν η ταχύτητα και η ένταση του ήχου μέσα σε ένα μουσικό έργο αποφασίσουν να συνεργαστούν, μπορούν να δημιουργήσουν τις πιο όμορφες και ενδιαφέρουσες μουσικές;

Προσπάθησε κι εσύ να δημιουργήσεις το δικό σου μουσικό έργο χρησιμοποιώντας την ταχύτητα και την ένταση μαζί.

Σκέψου το ύφος και τα συναισθήματα που θέλεις να προκαλέσεις στους ακροατές σου. Γράψε ένα ρυθμικό σχήμα, διάλεξε από τις παρακάτω κάρτες αυτές που πιστεύεις πως θα σε βοηθήσουν να αποδώσεις την ιδέα σου και γράψε κάτω από το ρυθμικό σχήμα την ένταση και τις αλλαγές στην ταχύτητα που θέλεις να έχεις.

Όταν το καταφέρεις, διάλεξε ένα κρουστό μουσικό όργανο και παίξε τη σύνθεσή σου στον δάσκαλο και στους συμμαθητές σου.

αντάτζιο

αλέγκρο

Accel

Ritart

f

p

ff

pp

<

>

<>

Ταχύτητα: _____

Δραστηριότητα 4η

Μπορεί η μουσική να διηγηθεί μια ιστορία;

Άκουσε προσεκτικά ένα μουσικό κομμάτι που έγραψε ο συνθέτης Μπέλα Μπάρτοκ και ονομάζεται «Από το ημερολόγιο μιας μύγας».

Τι φαντάζεσαι ότι έκανε η μύγα;

Τι συναισθήματα σου προκάλεσε;

Έπαιξε ρόλο η μουσική για τα συναισθήματά σου;

12. Χορεύω με τη μουσική

Δραστηριότητα 1η

Τι κινήσεις θα διάλεγες για να περιγράψεις μερικά από τα χαρακτηριστικά του μουσικού ήχου;

Κοίταξε τις παρακάτω εικόνες. Προσπάθησε να ενώσεις με ένα βέλος κάθε εικόνα με τη σωστή φράση. Όταν το καταφέρεις, βρες κι εσύ τις δικές σου κινήσεις για να περιγράψεις τις παρακάτω εικόνες.

Ακούω...

...μουσική δυνατή.

...μουσική σιγανή.

...ψηλούς μουσικούς ήχους σαν τον ήχο από το τρίγωνο.

...ένα μουσικό όργανο να παίζει γρήγορα.

...μουσική που μοιάζει με νανούρισμα.

...τη μουσική που μου αρέσει να χορεύω.

Δραστηριότητα 2η

Το ξέρεις ότι υπάρχουν και άλλοι τρόποι να παίξεις μουσική με το τύμπανό σου έκτος από το να το χτυπάς;

Στη συνέχεια παρατήρησε προσεκτικά τις παρακάτω εικόνες. Σκέψου τι κίνηση και τι ήχος θα ταίριαζε στην κάθε εικόνα. Προσπάθησε να ταιριάξεις με ένα βέλος τα παρακάτω μουσικά όργανα με την αντίστοιχη εικόνα.

Όταν καταφέρετε όλα τα παραπάνω, χωρίστε με τους συμμαθητές σου σε τρεις ομάδες. **Διαλέξτε η κάθε ομάδα μία από τις παραπάνω εικόνες για να την αποδώσετε με κίνηση και ήχο.**

Κάθε ομάδα θα πρέπει να αποτελείται από τους μουσικούς και από τους χορευτές. **Ακολουθήστε τις οδηγίες του δασκάλου σας, ετοιμαστείτε και παρουσιάστε η κάθε ομάδα ξεχωριστά την κίνηση και τον ήχο που ταιριάζει στην εικόνα που διαλέξατε.**

Προσπαθήστε να κάνετε όλα τα παραπάνω χρησιμοποιώντας αντί για μουσικά όργανα τον ήχο από αντικείμενα που βρίσκονται μέσα στην τάξη σας.

Δραστηριότητα 3η

Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις ένα μουσικό απόσπασμα από το έργο του **Π. Ι. Τσαϊκόφσκι «Ο Καρυοθραύστης»**, που ονομάζεται **«Κινέζικος χορός»**. «Ο Καρυοθραύστης» είναι ένα μουσικό έργο που έχει αποδοθεί πολλές φορές με μπαλέτο.

Σήκω και προσπάθησε να χορέψεις όπως εσύ θέλεις, κάτω από τους ήχους του «Κινέζικου χορού».

Δραστηριότητα 1η

Σου έχει συμβεί ποτέ να κρυώνεις τόσο πολύ ώστε να τρέχεις ή να χτυπάς τα πόδια σου στο έδαφος για να ζεσταθείς; Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις ένα απόσπασμα από τον «Χειμώνα» (4 εποχές, Α. Βιβάλντι), στο οποίο ο συνθέτης μοιάζει να περιγράφει με τη μουσική του όλα τα παραπάνω.

Σήκω όρθιος και άκουσε για άλλη μια φορά τον «Χειμώνα» του Α. Βιβάλντι. Χόρεψε όπως θέλεις και στα σημεία που μοιάζουν με το τρέξιμο και το χτύπημα των ποδιών κάνε κι εσύ τις αντίστοιχες κινήσεις.

Δραστηριότητα 2η

Άκουσε για άλλη μια φορά το έργο του Κ. Ντεμπισσί «Το χιόνι που χορεύει». Προσπάθησε μαζί με τους συμμαθητές σου καθώς ακούτε τη μουσική να δείξετε με την κίνηση των χεριών σας τις διαβαθμίσεις της έντασης που χρησιμοποιεί ο συνθέτης για να περιγράψει τον χορό του χιονιού.

Δραστηριότητα 3η

Ποιο μουσικό όργανο διάλεξε ο Κ. Ντεμπισσί για να περιγράψει με τη μουσική του τις νιφάδες του χιονιού;

Βάλε ένα **X** στη σωστή εικόνα.

Δραστηριότητα 4η

Οι εικόνες μεταμορφώνονται σε φωτογραφίες μιας χειμωνιάτικης εκδρομής.

Φαντάσου πως οι παραπάνω εικόνες είναι σκηνές μιας χειμωνιάτικης εκδρομής που έκανες κατά τη διάρκεια του μουσικού ταξιδιού σου στη χώρα του χειμώνα.

Προσπάησε να περιγράψεις κάθε εικόνα της εκδρομής σου:

- Πότε έγινε;
- Πού έγινε;
- Ποιοι και πόσοι ήταν εκεί;
- Τι συναισθήματα ένιωσες (χαρά, φόβο, αγωνία, ανακούφιση);
- Τι μουσική θα διάλεγες για κάθε εικόνα (χαρούμενη/λυπημένη, αργή/γρήγορη, σιγανή/δυνατή);

1η εικόνα _____

2η εικόνα _____

3η εικόνα _____

4η εικόνα _____

14. Ένα παραμύδι γίνεται τραγούδι

Δραστηριότητα 1η

Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις ένα απόσπασμα από το μουσικό έργο του Σαιν Σανς «Το καρναβάλι των ζώων».

Μήπως σου θυμίζει κάτι;

Προσπάησε να καταλάβεις σε ποιο ζώο αναφέρεται και ζωγράφισέ το.

Δραστηριότητα 2η

Ψάξε και διάβασε μέσα στο παραμύδι «Ο Βασιλιάς των Ζώων», που βρίσκεται στο βιβλίο σου στη σελίδα 47, τις παρακάτω φράσεις.

Στη συνέχεια προσπάησε να φανταστείς τη μουσική που θα έβαζες για να τις περιγράψεις.

Σημείωσε τις απαντήσεις σου στα παρακάτω κουτάκια βάζοντας ένα X.

Ήταν πάντα θλιμμένος και σκυθρωπός

λυπημένη μουσική

χαρούμενη μουσική

Το λιοντάρι ενθουσιάστηκε

δυνατή και χαρούμενη

δυνατή και λυπημένη

Ο ποντικός έτρεξε και το είπε

γρήγορη

αργή

Εκείνα, μόλις το άκουσαν, γρήγορη και χαρούμενη γρήγορη και λυπημένη
άρχισαν να ετοιμάζονται για το μεγάλο πάρτι

Φτάνοντας όμως ξαφνιασθήκαν

δυνατή

σιγανή

Δραστηριότητα 3η

Ένα τραγούδι μπερδεύτηκε!

Στο παρακάτω τραγούδι τα λόγια και οι στροφές έχασαν τη σειρά τους. Προσπάθησε να τα γράψεις με τη σωστή σειρά.

1η στροφή

κι όμως νιώθω μοναξιά
κι όλα λέω θα παν καλά.
Είμαι ο βασιλιάς των ζώων
μα μου ήρθε μια ιδέα

2η στροφή

Τι καλά! Συμφωνούμε.
Τι μεγάλη χαρά!

3η στροφή

Πες τη μας φωναχτά.
Πες τη μας και θα δούμε

4η στροφή

στο παλάτι μια βραδιά.
γέροι, νέοι και παιδιά.
Θα σας κάνω ένα πάρτι
Είστε όλοι καλεσμένοι

1η στροφή

2η στροφή

3η στροφή

4η στροφή

15. Το μυστήριο του ρυθμού

Δραστηριότητα 1η

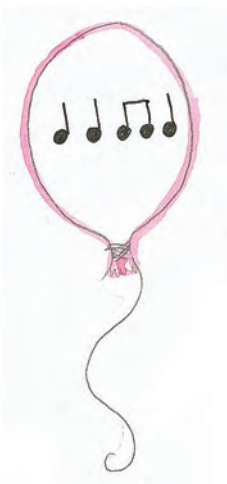
Κοίταξε προσεκτικά τα μπαλόνια που είναι ενωμένα.

Σίγουρα θα έχεις σκεφτεί γιατί ενώθηκαν. Ενώθηκαν γιατί, όπως έχεις μάθει σε προηγούμενο κεφάλαιο, το ♪ είναι ίσο με ♪♪. Προσπάησε τώρα κι εσύ να ενώσεις και τα υπόλοιπα μπαλόνια.

Δραστηριότητα 2η

Το καθένα από τα παρακάτω μπαλόνια περιέχει και έναν διαφορετικό ρυθμό. Χρωμάτισε εκείνα τα μπαλόνια με τους ρυθμούς που έχει παίξει ο δάσκαλός σου.

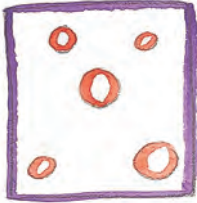

Δραστηριότητα 3η

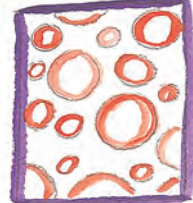

Άκουσε τα μουσικά αποσπάσματα που θα βάλει ο δάσκαλός σου. Σκέψου... σε ποιο σχήμα ταιριάζει κάθε μουσικό απόσπασμα. Γράψε κάτω από κάθε σχήμα την απάντησή σου.

Αραιοί ήχοι

Πυκνοί ήχοι

Δραστηριότητα 4η

Ένας μουσικός σου έδωσε ένα ρυθμικό κομμάτι για να το παίξεις με παλαμάκια ή με κάποιο όργανο της τάξης σου. Εσύ όμως το βρήκες βαρετό και λίγο εύκολο. Έτσι, αποφάσισες να το εμπλουτίσεις και με άλλες ρυθμικές αξίες. Προσπάησε λοιπόν να το αλλάξεις:

Δραστηριότητα 5η

Άκουσε το τραγούδι «Το μπαλόني» που έμαδες στην τάξη σου και ζωγράφισε τα δικά σου σχήματα για τα σημεία που τραγουδάς αργά και για τα σημεία που τραγουδάς γρήγορα.

Τραγουδάω αργά

Τραγουδάω γρήγορα

Σύγκρινε τώρα τα παραπάνω σχέδια με την **παρτιτούρα** του τραγουδιού που έχεις στο βιβλίο σου. Τι παρατηρείς; Το κάθε σχέδιο που έφτιαξες σε ποιο μέρος της παρτιτούρας ταιριάζει;

Δραστηριότητα 1η

Ένα μπερδεμένο μουσικό όργανο

Βάλε τις μπερδεμένες συλλαβές στη σωστή σειρά και ένα καινούργιο μουσικό όργανο θα σου εμφανιστεί.

λε- η-κή-κτρι δά-ρα-κι

Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις τον ήχο της. Μπορείς να μαντέψεις από πού προέρχεται το όνομά της;

Δραστηριότητα 2η

Ένα ανάποδο μουσικό σταυρόλεξο.

Κοίτα! Σε αυτό το σταυρόλεξο υπάρχουν οι λύσεις, αλλά δεν υπάρχουν οι ορισμοί. Εσύ και οι συμμαθητές σου ακολουθήστε τις οδηγίες του δασκάλου σας και χωριστείτε σε ομάδες. Η κάθε ομάδα πρέπει να φτιάξει τους δικούς της ορισμούς για τις λύσεις του σταυρόλεξου.

Οριζόντια

- 1.
- 2.
- 3.

Κάθετα

- 1.
- 2.
- 3.

Σταυρόλεξο

	1		2		3
	Τ		Δ		Φ
1	Ε	Γ	Χ	Ο	Ρ
	Τ		Ξ		Ρ
2	Α	Ρ	Γ	Α	Τ
	Ρ		Ρ		Ε
3	Ν	Τ	Ε	Φ	Ι
	Ο				

Δραστηριότητα 3η

Άκουσε... ο δάσκαλός σου θα βάλει το τραγούδι «Κάτω στο γιαλό». Τι παρατηρείς; Μοιάζει με το τραγούδι «Πέντε ποντικοί»; Συζήτησε τις σκέψεις σου με τον δάσκαλο και τους συμμαθητές σου.

Φτιάξτε το δικό σας τραγούδι.

Μαζί με τους συμμαθητές σου ακολουθήστε τις οδηγίες του δασκάλου σας και χωριστείτε σε ομάδες. Κάθε ομάδα:

Βάλτε τα δικά σας λόγια στη μελωδία του τραγουδιού «Πέντε ποντικοί».

17. Πώς μπορώ να φτιάξω μουσικά όργανα

Φτιάχνοντας ένα ζευγάρι μαράκες...

Οι μαράκες είναι κρουστό όργανο που προέρχεται από τις χώρες της Λατινικής και Κεντρικής Αμερικής (Βραζιλία, Κούβα, Μεξικό). Τις κατασκεύαζαν από αποξηραμένες νεροκολοκύδες γεμάτες φασόλια ή χάντρες.

Θα χρειαστείς: ένα μεταλλικό κουτί από αναψυκτικό, φακές, ρύζι ή φασόλια, σελοτέιπ και νερομπογιές.

1. Αφού έχεις πλύνει καλά το μεταλλικό σου κουτί, γέμισέ το με φακές ή ρύζι ή φασόλια.

2. Στη συνέχεια κλείσε το στόμιο του μεταλλικού κουτιού με σελοτέιπ έτσι ώστε να μη χύνεται το περιεχόμενό του.

Το μουσικό όργανο είναι έτοιμο και μπορείς να ακούσεις τον ήχο του αν το κουνήσεις δεξιά και αριστερά.

Μπορείς να διακοσμήσεις το μουσικό όργανο που έφτιαξες
βάζοντας τις δικές σου πινελιές με τις νερομπογιές που έχεις.

Γίνε ένας μικρός εφευρέτης!

Ψάξε και βρες ό,τι υλικά θέλεις και προσπάθησε να φτιάξεις ένα μουσικό όργανο. Όταν το καταφέρεις, παρουσιάσέ το στον δάσκαλο και στους συμμαθητές σου.

18. Μια διαφορετική ορχήστρα

Δραστηριότητα 1η

Δοκίμασε να ενώσεις με μια γραμμή τα πνευστά όργανα που βλέπεις με την ομάδα που ανήκουν.

Ξύλινα πνευστά

Χάλκινα πνευστά

Δραστηριότητα 2η

Ο μαέστρος τρελάθηκε... και φώναξε μερικά όργανα με λάθος όνομα! Προσπάησε να βρεις ποια όργανα έχει κάνει λάθος και γράψε εσύ το σωστό όνομα!

Δραστηριότητα 3η

Η μπάντα ετοιμάστηκε να παίξει μουσική σε μια μεγάλη παρέλαση, όμως κάποιοι μουσικοί μπερδεύτηκαν και πήραν μουσικά όργανα που δεν ανήκουν σε αυτήν. Βρες ποια είναι αυτά και βάλ' τα σε έναν κύκλο.

Δραστηριότητα 4η

Μια σημαντική πληροφορία!

Όταν πρωτοδημιουργήθηκε η μπάντα, τα μουσικά όργανα που την αποτελούσαν ήταν μόνο τα χάλκινα πνευστά και ονομαζόταν «μπάντα χάλκινων». Σήμερα, πολλές φορές σε μια μπάντα χάλκινων συμμετέχουν και μερικά ξύλινα πνευστά, καθώς και κρουστά μουσικά όργανα.

Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις ένα μικρό μουσικό απόσπασμα από μια μπάντα χάλκινων. Εσύ και οι συμμαθητές σου πάρτε κρουστά μουσικά όργανα, μεταμορφωθείτε σε μουσικούς και συνοδέψτε με τα κρουστά όργανα την μπάντα χάλκινων χτυπώντας τον ρυθμό.

Δραστηριότητα 1η

Βρες και υπογράμμισε στο ποίημα «Μια φορά στα χίλια χρόνια» που βρίσκεται στο βιβλίο σου τις ομοιοκαταληξίες. Όταν το καταφέρεις, απάγγειλε την πρώτη και δεύτερη στροφή του ποιήματος χτυπώντας παλαμάκια, όπως δείχνει το διπλανό ρυθμικό σχήμα.

4/4

Μια φο - ρά στα χί - λια χρό - νια
 Του πε - λά - γου τα τε - λώ - νια
 μες στα σκο - τει - νά τα φύ - κια
 μες τα πρά - σι - νά χα - λί - κια

Δες και μερικούς άλλους ρυθμούς με τους οποίους μπορείς να συνοδεύσεις την απαγγελία του ποιήματος. Προσπάησε να τους ακολουθήσεις όλους.

4/4

Μια φο - ρά στα χί - λια χρό - νια

4/4

Μια φο - ρά στα χί - λια χρό - νια

4/4

Μια φο - ρά στα χί - λια χρό - νια

Συνέχισε και στους επόμενους στίχους παίζοντας τους ίδιους ρυθμούς.

Δραστηριότητα 2η

Χρησιμοποίησε τις ρυθμικές αξίες που γνωρίζεις (♩ ♪ ♫) και τις παύσεις τους και φτιάξε τους δικούς σου ρυθμούς για να συνοδέψεις το ποίημα.

Προσπάθησε να συνδυάσεις διαφορετικούς ρυθμούς στην απαγγελία του ποιήματος, όπως στο παράδειγμα. Διάλεξε από τους ρυθμούς της προηγούμενης δραστηριότητας και από τους ρυθμούς που έφτιαξες εσύ.

4/4

Μια φο - ρά στα χί - λια χρό - νια

Του πε - λά - γου τα τε - λώ - νια

Δραστηριότητα 3η

Στην αρχαία Ελλάδα η ποίηση και η μουσική ήταν στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους. Ο τραγουδιστής λεγόταν **αιδός** και τραγουδούσε τους στίχους των ποιημάτων συνήδως με τη συνοδεία κιθάρας ή λύρας.

Μεταμορφωθείτε μαζί με τους συμμαθητές σου σε αιδούς. Χωριστείτε σε ομάδες. Κάθε ομάδα διαλέξτε ένα ποίημα από το ανθολόγιο και ντύστε το ποίημα με τη δική σας μουσική. Μπορείτε αν θέλετε να ηχογραφήσετε τη μελωδία που έχετε

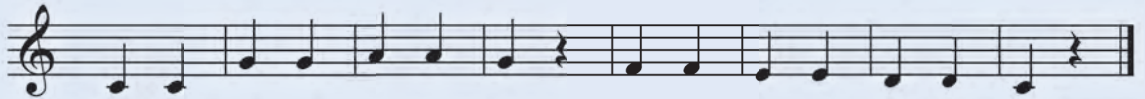
βρει με ένα μαγνητόφωνο.

Χρησιμοποιήστε τα **κρουστά μουσικά όργανα** της τάξης σας και διάφορους ήχους αντικειμένων, ακολουθήστε τις οδηγίες του δασκάλου σας και θα είστε έτοιμοι. Τραγουδήστε και συνοδέψτε με κρουστά μουσικά όργανα το ποίημα όπως σας αρέσει, παρουσιάζοντας το τραγούδι σας στους υπόλοιπους συμμαθητές σας.

Δραστηριότητα 1η

Τραγουδούσε ακόμα μια φορά τη μελωδία από το τραγούδι «Φεγγαράκι μου λαμπρό» και προσπάθησε να ξεχωρίσεις τα δύο μουσικά δέματα. Στη συνέχεια γράψε στο κάθε κουτάκι το γράμμα που του αντιστοιχεί (Α ή Β).

Δραστηριότητα 2η

Προσπάησε να δημιουργήσεις το δικό σου μουσικό έργο με φόρμα Α Β Α.

Γράψε σε μία κόλλα χαρτί δύο δικά σου ρυθμικά σχήματα και προσπάησε να τα αντιγράψεις με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να σχηματιστεί η μουσική φόρμα Α Β Α.

Δοκίμασε να παίξεις το μουσικό έργο που έφτιαξες, όπως δείχνει η εικόνα.

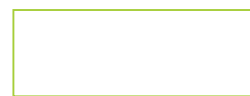
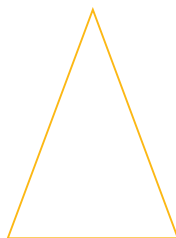

Δραστηριότητα 3η

Ετοιμάσου τώρα να ακούσεις για άλλη μια φορά το «Βιεννέζικο μουσικό ρολόι» του Ζ. Κόνταϊ. Αυτή τη φορά όμως προσπάθησε, καθώς το ακούς, να παρακολουθείς τα παρακάτω γεωμετρικά σχήματα ακολουθώντας τα βελάκια.

Μην ξεχαστείς' να θυμάσαι πως κάθε σχήμα αντιστοιχεί και σε ένα μουσικό δέμα!

Πόσες φορές άκουσες το βιεννέζικο μουσικό ρολόι να χτυπάει;

Γράψε την απάντησή σου:

Άκουσα το βιεννέζικο μουσικό ρολόι να χτυπάει φορές.

Δραστηριότητα 4η

Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις άλλη μια φορά το δέμα και τις δύο παραλλαγές από το έργο του Μότσαρτ.

Καθώς το ακούς, φτιάξε τα δικά σου σχήματα για το δέμα και τις δύο παραλλαγές.

Σημείωσε με ένα X την απάντηση που νομίζεις ότι είναι σωστή:

Ο Μότσαρτ στην 1η παραλλαγή χρησιμοποιεί πιο συχνά:

Αργές ρυθμικές αξίες

Γρήγορες ρυθμικές αξίες

Ο Μότσαρτ ζήτησε από τον μουσικό που εκτέλεσε το μουσικό του έργο να παίξει τη 2η παραλλαγή:

Πιο δυνατά από το δέμα

Πιο σιγά από το δέμα

Δραστηριότητα 1η

Βρες τη σωστή απάντηση και σημείωσέ την.

Άκουσε ακόμα μία φορά το απόσπασμα της «Καταιγίδας» του Λ. Β. Μπετόβεν.

Σε δύο συγκεκριμένα σημεία ο Μπετόβεν περιγράφει με τη γλώσσα της μουσικής τις βροντές και το σφύριγμα του ανέμου.

Θυμήσου...

Ποιο όργανο διάλεξε ο Μπετόβεν για να περιγράψει με τη γλώσσα της μουσικής τις βροντές;

Ο Μπετόβεν διάλεξε το **φλάουτο** για να περιγράψει το σφύριγμα του ανέμου. Οι νότες που άκουσες να παίζει το φλάουτο είναι:

Ψηλές

Χαμηλές

Η ένταση που χρησιμοποιεί ο Μπετόβεν για να περιγράψει τις βροντές είναι:

Φόρτε (δυνατά)

Πιάνο (σιγά)

Δραστηριότητα 2η

Η **ορχήστρα** είναι έτοιμη να παίξει την *Καλοκαιρινή καταιγίδα* του Α. Βιβάλντι.

Όμως κάποιοι μουσικοί μπερδεύτηκαν και ανέβηκαν στη σκηνή, ενώ τα όργανά τους δε συμμετέχουν στο συγκεκριμένο έργο.

Βρες ποιοι μουσικοί είναι αυτοί και βάλε τους μέσα σε έναν κύκλο, αφού πρώτα ο δάσκαλός σου βάλει να ακούσεις για άλλη μια φορά την *Καλοκαιρινή καταιγίδα*.

Δραστηριότητα 3η

Σημείωσε τη σωστή απάντηση:

Η ορχήστρα που αποφάσισε να παίξει τα αποσπάσματα της *Καταιγίδας* του Μπετόβεν και της *Καλοκαιρινής καταιγίδας* του Βιβάλντι δυσκολεύτηκε λίγο να ξεκινήσει γιατί η ταχύτητά τους είναι...

αργή

γρήγορη

...Επίσης προσπάθησε να σου μεταδώσει συναισθήματα...

αναστάτωσης

ηρεμίας

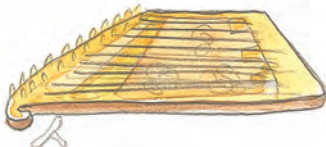
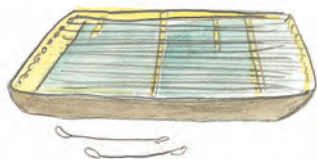
22. Γνωρίζοντας τα ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα

Δραστηριότητα 1η

Άκουσε μερικά από τα έγχορδα λαϊκά μουσικά όργανα. Βάλε σε έναν κύκλο όποια ακούσεις και γράψε το όνομά τους.

Δραστηριότητα 2η

Το ξέρεις ότι ένα από τα πνευστά μουσικά όργανα των αρχαίων Ελλήνων έχει πάρει το όνομά του από τον μυθικό θεό των βοσκών, τον Πάνα;

Πατέρας του Πάνα ήταν ο θεός Ερμής. Ο Πάνας είχε μέχρι τη μέση ανθρωπινό σώμα, κάτω είχε πόδια αλόγου και στο κεφάλι κέρατα τράγου. Ήταν πάντα χαρούμενος και γελαστός.

Όταν μεγάλωσε, αγάπησε μια νύμφη που την έλεγαν Σύριγγα. Μια θεά όμως μεταμόρφωσε τη Σύριγγα σε καλαμιά. Ο Πάνας, μην μπορώντας να ξεχωρίσει ποιο από τα καλάμια είναι η Σύριγγς, έκοψε κάποια από αυτά και έφτιαξε ένα μουσικό όργανο με το οποίο έπαιζε μουσική για να θυμάται την αγαπημένη του. Αυτό το όργανο ονομάστηκε **αυλός του Πάνα**.

Προσπάθησε να ενώσεις τις εικόνες με τα πνευστά λαϊκά μουσικά όργανα με το όνομά τους:

Ζουρνάς

Φλογέρα

Κλαρίνο

Τκάλιντα

Λαλίτσα

Το ξέρεις ότι η φλογέρα είναι μια εξέλιξη ενός αρχαίου μουσικού οργάνου;
Το όργανο αυτό είναι ο αυλός του Πάνα.

Δραστηριότητα 3η

Το ξέρεις ότι τα μαγειρικά σκεύη μπορούν να γίνουν κρουστά μουσικά όργανα;

Παλαιότερα σε μερικά μέρη της Ελλάδας οι νοικοκυρές και τα παιδιά την 1η Μαρτίου χτυπούσαν ρυθμικά διάφορα μαγειρικά σκεύη, όπως κατσαρόλες και ταψιά, πιστεύοντας ότι με αυτό τον τρόπο θα διώξουν τους ψύλλους και άλλα ενοχλητικά έντομα.

Ταυτόχρονα τραγουδούσαν: *όζω ψύλλοι και κοριοί, μέσα Μάρτης και χαρά.*

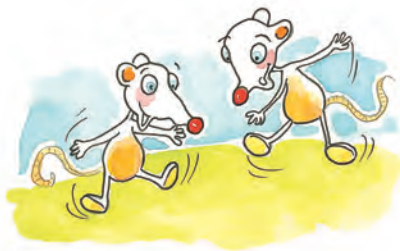
Πάρε κι εσύ ένα μαγειρικό σκεύος, φτιάξε σε μια κόλλα χαρτί ένα ρυθμικό σχήμα, παρουσίασέ το στην τάξη σου. Ταυτόχρονα τραγούδα τα λόγια που θα διώξουν τα ενοχλητικά έντομα.

Δραστηριότητα 4η

Ήρθε η στιγμή να φτιάξεις το δικό σου λαϊκό κρουστό όργανο. Τα υλικά που θα χρειαστείς είναι μόνο δύο ποτηράκια του ούζου ή του κρασιού. Στη συνέχεια ακολούθησε τις οδηγίες, έτσι όπως τις βλέπεις στις παρακάτω εικόνες. Το κρουστό παραδοσιακό μουσικό όργανο είναι έτοιμο. Αυτό το μουσικό όργανο ονομάζεται **ποτηράκια** και το συναντάμε συνήθως στην Κρήτη.

Κοίτα! Μερικές ιδέες και μικρά μουσικά μυστικά για να φτιάξεις κι εσύ τη δική σου παράσταση.

Δραστηριότητα 1η

Θυμάσαι το παραμύθι «Ο Βασιλιάς των Ζώων» που είχες διαβάσει σε προηγούμενο κεφάλαιο; Άκουσε τον δάσκαλό σου να το διαβάζει ακόμα μία φορά.

Προσπάησε να θυμηθείς τους ήρωες του παραμυθιού και να τους γράψεις.

Το παραμύθι «Ο Βασιλιάς των Ζώων» εύκολα μετατρέπεται σε μια μικρή παράσταση για κουκλοθέατρο.

Για κάθε παράσταση συνεργάζονται πολλοί άνθρωποι σε διαφορετικούς τομείς και σε διαφορετικές ομάδες.

Ακολουθήσε λοιπόν μαζί με τους συμμαθητές σου τις οδηγίες που θα σας δώσει ο δάσκαλός σας και χωριστείτε σε μικρές ομάδες.

Σκηνογράφοι

Μουσικοί

Ήθοποιοί

Κατασκευαστές μαριονέτας

Αν ανήκεις στην **ομάδα των σκηνογράφων**, σκέψου μαζί με τους συμμαθητές σου το μέρος όπου διαδραματίζονται διάφορες σκηνές του παραμυθιού. Έπειτα ζωγραφίστε το κατάλληλο τοπίο για κάθε σκηνή σε ένα μεγάλο λευκό χαρτόνι.

Αν ανήκεις στην **ομάδα των ηθοποιών**, μοιράστε με τη βοήθεια του δασκάλου σας τους ρόλους και σκεφτείτε τα λόγια που αντιστοιχούν σε κάθε ήρωα.

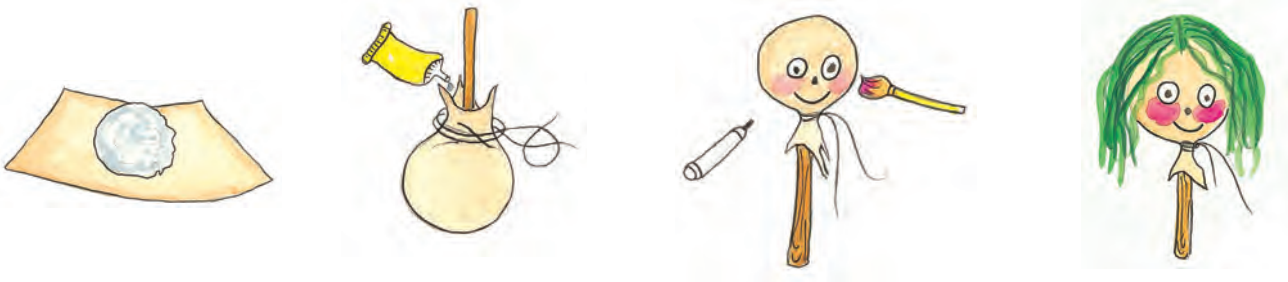
Αν ανήκεις στην **ομάδα των μουσικών**, θυμηθείτε το τραγούδι «Ο Βασιλιάς των Ζώων». Μπορείτε ακόμα όλοι μαζί να βρείτε καινούριους στίχους που να μας περιγράφουν την ιστορία του λιονταριού.

Επίσης, βρείτε μουσικά όργανα ή αντικείμενα καθημερινής χρήσης. Χρησιμοποιήστε τη φωνή σας και σκεφτείτε τους κατάλληλους ήχους που μιμούνται ηχητικά τους ήρωες του παραμυθιού (π.χ. γρήγορο περπάτημα ποντικού, το λιοντάρι που βρυχάται κ.ά.).

Αν ανήκεις στην **ομάδα που θα κατασκευάσει τις κούκλες**, ακολούθησε τις παρακάτω οδηγίες.

Υλικά: βαμβάκι, ύφασμα 20Χ20, ένα μολύβι, κόλλα, κορδόνι, μπογιές.

Όταν όλες οι ομάδες ετοιμαστείτε, παρουσιάστε το κουκλοθέατρο που φτιάξατε όλοι μαζί στην τάξη σας. Αν θέλετε, καλέστε και φίλους σας να το παρακολουθήσουν.

24. Ταξιδεύοντας με τη μουσική σε όλη τη γη

Δραστηριότητα 1η

Θα χρειαστείς: κορδέλα, ένα μολύβι και μεταλλικά κουμπιά

Και τώρα ήρθε η ώρα να φτιάξεις κι εσύ ένα κρουστό μουσικό όργανο από αυτά που χρησιμοποιούν στην Αφρική.

Ακολουθήσε προσεκτικά τα βήματα που δείχνουν οι παρακάτω εικόνες για την κατασκευή του κρουστού μουσικού οργάνου και σε λίγα λεπτά θα είναι έτοιμο! Μόλις το ετοιμάσεις, χρησιμοποίησέ το για να συνοδεύσεις ρυθμικά το αφρικάνικο τραγούδι που σου έμαθε ο δάσκαλός σου.

Δραστηριότητα 2η

«Ο χορός της βροχής» είναι ένας χορός κατά τον οποίο οι Ινδιάνοι εύχονται να βρέξει σε περιόδους ξηρασίας. Υπάρχουν πολλοί τρόποι να χορέψεις αυτό τον χορό. Κάθε φυλή των Ινδιάνων έχει τον δικό της τρόπο για να χορεύει τον συγκεκριμένο χορό. Η φυλή των Σιου χορεύει τον χορό της βροχής σε κύκλο. Στη μέση του κύκλου βάζουν ένα μπολ με νερό. Στο τέλος του χορού πίνουν από το μπολ νερό.

Ακολούθησε εσύ και οι συμμαθητές σου τις οδηγίες του δασκάλου σας και χωριστείτε σε ομάδες. Κάθε ομάδα πρέπει να φτιάξει τον δικό της «χορό της βροχής».

Διαλέξτε τα κατάλληλα μουσικά όργανα με τα οποία θα μπορέσετε να μιμηθείτε τους ήχους της βροχής και του αέρα. Έτσι θα φτιάξετε την κατάλληλη ρυθμική συνοδεία του χορού σας.

Παρουσιάστε τον χορό σας και τη μουσική σας στις υπόλοιπες ομάδες.

Δραστηριότητα 3η

Αν οδηγούσες εσύ το μουσικό αερόστατο, ποια χώρα θα ήθελες να επισκεφτείς;

Σκέψου την απάντηση που θα δώσεις. Στη συνέχεια ψάξε να βρεις πληροφορίες για τη μουσική παράδοση της χώρας που διάλεξες.

Γράψε τις πληροφορίες που βρήκες στις παρακάτω γραμμές.

25. Το δέντρο του Μάνη

Ένα όμορφο τραγούδι και ένα διασκεδαστικό παραδοσιακό έθιμο είναι αρκετά για να περάσεις δημιουργικά τις ώρες σου στο μάθημα της μουσικής.

Δραστηριότητα 1η

Ο δάσκαλός σου θα βάλει να ακούσεις ακόμα μια φορά το παραδοσιακό τραγούδι «**Λεν ήρθη Μάνης κι Άνοιξη**». Καθώς το ακούς, σημείωσε με ένα **X** κάθε σωστή απάντηση.

Ακούω να τραγουδάει:

ένας άνθρωπος

μα χορωδία

Η μουσική είναι...

γρήγορη

αργή

Από τους παρακάτω μουσικούς ακούω να συμμετέχουν...

Δραστηριότητα 2η

Άκουσε και τραγούδησε μαζί με τον δάσκαλο και τους συμμαθητές σου το τραγούδι «**Λεν ήρθη Μάνης κι Άνοιξη**». Αυτή τη φορά όμως, όταν ακούγεται μόνο μουσική διάλεξε έναν από τους παρακάτω τρόπους και συνόδευσε το τραγούδι ακολουθώντας τον ρυθμό του.

Με ένα κρουστό μουσικό όργανο

Με παλαμάκια

Με τη φωνή σου

Λα, λα

Δραστηριότητα 3η

Μπορείτε εσύ και οι συμμαθητές σου να βρείτε τον δικό σας τρόπο να συνοδεύσετε το τραγούδι «**Λεν ήρθη Μάνης κι Άνοιξη**»;

Με τη βοήθεια του δασκάλου σας χωριστείτε σε ομάδες των τριών ατόμων. Μετά βρείτε τον δικό σας ξεχωριστό τρόπο να συνοδεύσετε το τραγούδι με κρουστά μουσικά όργανα.

Δραστηριότητα 4η

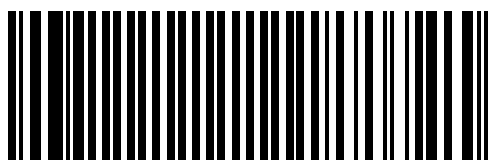
Γίνε για ακόμα μια φορά ένας μικρός δημοσιογράφος.

Ψάξε και βρες πληροφορίες για διάφορα ελληνικά παραδοσιακά έθιμα. Διάλεξε όποιο έθιμο σου αρέσει και γράψε μερικές πληροφορίες για αυτό. Αν το έθιμο συνοδεύεται και από τραγούδι, ακόμα καλύτερα. Γράψε τα λόγια του σε ένα χαρτί και παρουσίασέ τα στον δάσκαλο και στους συμμαθητές σου.

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0074
ISBN 978-960-06-2535-6

(01) 000000 0 10 0074 0